

המכירה הסינית של ליל שבועות

ט"ז אייר. אישון ליל

יצחק מתרווח על הספה בסוף היום, וכמו באוטומט הוא פותח שוב את החוברת ומרפרף... שלשום נרשם כבר להגרלה, בחר את הפרסים שהוא רוצה, כלומר את ההגרלות בהם הוא מעוניין להשתתף, וכעת הוא עובר שוב ושוב על החוברת. למה? ככה.

"מסע לקברי צדיקים בהונגריה". באמת זה יהיה מעניין ונחמד, קצת לשבור את השגרה ולפעול ישועות. הלואי ונזכה...

מערכת ישיבה מעור איטלקי. בעצם אני עכשיו מרגיש שהספה לא כל כך נוחה, באמת כבר הגיע הזמן להתחדש. מי יודע, אולי עוד חודש כבר תהיה פה ספה חדשה...

תאורה מפוארת לכל הבית. זה בטח יהיה נפלא! זה ישדרג מאד את הסלון ואת המטבח. האמת שבשעות אחר הצהרים קצת חשוך כאן, תאורה יותר חזקה לא תזיק...

מחשבה טורדנית חלפה בראשו "חבל שאתה כל כך מצפה ומדמיין - אחר כך האכזבה תהיה קשה הרבה יותר, עדיף שתשליך כבר את החוברת לפח. הרי כבר נרשמת, ואם תזכה בהגרלה הם כבר יתקשרו אליך..."

אך יצחק לא הצליח להשליך את החוברת לפח. הוא פשוט נהנה לעבור שוב ושוב על החוברת ולראות את עצמו באמצע טיסה בשמי הארץ, או בצימר המשפחתי בשבת מירון...

* * *

ג' סיון -

החוברת המשומשת נשלחה אחר כבוד אל מקומה, לפח האשפה, ויצחק מוצא את עצמו - כמו עוד רבבות יהודים - קצת מבולבל...

המחשבות מצליפות בו ללא רחם: "מה חשבת? למה שדוקא אתה תזכה? איפה ההיגיון והשכל הישר? למה אתה נופל בבור הזה כל שנה מחדש? נכון שזה ממש בחינם, כי זה מכספי מעשר, אבל למה לחלום שבועיים ואז להתאכזב?"

את האמת שהוא לא ממש 'מאוכזב', הוא לא חשב באמת שיזכה, אבל מצד שני הוא כן נהנה מהמחשבות והדמיונות, ואפילו הסכים לשלם על זה כסף. מעניין מאד מה מונח כאן...

* * *

ז' אייר, שעות הערב המאוחרות.

מסע לקברי צדיקים בהונגריה. מערכת ישיבה מעור איטלקי. תאורה מפוארת לכל הבית. סוף שבוע משפחתי במירון. שולחן וכסאות לסלון מעץ משובח. טיסה בשמי הארץ. חדר ילדים בעיצוב שלך....

יצחק עבר שוב ושוב על הקטלוג, מתקשה להחליט באיזה פרסים-הגרלות לבחור הפעם. הוא מבין שלא יזכה בכל ההגרלות, אבל באחת מהם אולי כן...

האמת, שהקטלוג שוכן כבוד על שולחן הסלון כבר כמה ימים, יש לו עוד כשבועיים עד ההגרלה, והוא עובר שוב ושוב על הקטלוג, עדיין לא החליט באיזה פרסים לבחור, כלומר באלו הגרלות להשתתף...

כל שנה הוא מצטרף להגרלה, על אף שמעולם הוא לא זכה. ידיד שלו ניסה לשכנע אותו שלא להצטרף להגרלה - "מצטרפים להגרלה הזו רבבות אנשים, למה שדוקא אתה תזכה? ועוד, הרי עד היום כבר השקעת בהגרלות האלו אלפי שקלים, אם היית חוסך את הכסף הזה, יכולת באמת ליסוע בשמי הארץ או לקנות מערכת ישיבה לסלון! ואם כבר להשקיע כסף בהגרלות, תקנה כרטיס לוטו! בזכיה אחת בלוטו אתה יכול לקנות את כל הפרסים האלו, ועוד כהנה וכהנה!"

אבל זה לא עזר. כמו כל שנה, גם השנה יצחק מתכנן להשתתף בהגרלה...

את האמת שלפעמים הוא מנסה לחשוב על זה בהיגיון ישר, ובאמת איננו מוצא את התשובות לכל השאלות האלו.

הוא כן חשב כן על כמה סברות מדוע כן כדאי להשתתף בהגרלות, ומדוע זה ממש לא כמו הלוטו. למשל: ההשתתפות בהגרלה הזו 'לא עולה לו כסף', כי הוא תורם את זה מכספי מעשר, ובכלל - כל ההכנסות מההגרלה הם קודש להפצת תורה, וגם סיכויי הזכיה פה גדולים בהרבה מהזכיה בלוטו, כמו שמסבירים בתחילת החוברת היפה והמרשימה...

אבל הוא מרגיש שאחרי הכל יש פה עוד משהו נסתר, אך איננו מצליח לשים את האצבע על הנקודה המדויקת, בינתיים הוא מתענג שוב ושוב על העיון המדוקדק בקטלוג...

* * *

בית הכנסת אור יוסף. חצות לילה.

זה עתה סיימו להתפלל מעריב, יצחק שם לב לידידו ר' דוד, שישב בצד בית המדרש ודפדף בספר כלשהו, זה נראה ספר מעניין, אולי חדש. יצחק התקרב לשם והציץ מהצד. היה זה ספר על שבועות, שהיה פתוח ב'תוכן הענינים', וכך בערך היה כתוב שם:

ברכת התורה בבוקר חג השבועות. סדר עליית העולמות ב'כתר' של חג השבועות. קישוט בית הכנסת בפרחים ובעצים. המתנה בין בשר לחלב בשבועות. החידוש בגדר 'לכס' של חג השבועות. היכן בדיוק עמדו משה ואהרן במתן תורה. סדר הנפת כבשי עצרת בבית המקדש. 'פורס מפה ומקדש' בשבועות שחל בערב שבת. יצחק השתעל לרגע, ור' דוד הסתובב אליו באחת:

- "הו, שלום ר' יצחק, מה נשמע."
- ברוך השם הכל בסדר, לא רוצה להפריע לך, אני רואה שאתה באמצע לחפש משהו בספר הזה...
- לא. אינני מחפש כלום, אני רק עובר על 'תוכן הענינים', אולי בשביל להתרענן, אולי זה גם הכנה לשבועות...
- מה!? הכנה לשבועות לעבור על תוכן הענינים של ספר?
- למה לא? אולי נשב ונדבר על זה קצת בישוב הדעת...
- את האמת שאני מאד ממהר, אבל אשמח לשמוע ברגע אחד...
- אנסה. ובכן, חג השבועות מתקרב. קבעתי לעצמי איזה חיזוק קטן לימים אלו, הוספתי גם קביעות מהצד ללימוד גמ' שבת והלכות החג, אבל הרגשתי שעדיין חסר לי משהו. יש כל כך הרבה נושאים מענינים וחשובים סביב חג השבועות, ואני לא מגיע אליהם... מה אעשה, ברוך השם אני עסוק וטרוד בענינים אחרים במשך כל היום. והנה בדיוק מצאתי פה איזה ספר שמאגד בתוכו הרבה ענינים של חג השבועות, בהלכה ובאגדה, וגם קצת בעומק הענינים...
- אז ברגע הראשון התחלתי לחפש ענין אחד שנוגע אלי, כדי ללמוד את זה בעיון. אבל ראיתי מיד שאין לי כעת ישוב הדעת ללמוד ולהעמיק, אז החלטתי לעבור על תוכן הענינים. ותשמע, זה פשוט מרתק ומעניין!

נכון שאינני לומד את כל הנושאים האלו בעיון, אבל אני מרגיש שעצם קריאת תוכן הענינים מחברת אותי קצת לחג...

- נשמע מקורי מאד! הייתי מצליח להבין שיש ענין לעבור על תוכן הענינים, כדי שאם תהיה לך שאלה או משהו כזה - תדע איפה לחפש. אבל סתם לעבור על תוכן הענינים כדי "להתחבר בכך לחג"?! זה נשמע לי קצת מוזר...
- אני מבין אותך. גם לי אין האותיות הברורות לכך, אבל אני מרגיש שזה מכניס אותי לאוירה של החג, אני מרגיש שזה עושה לי משהו בנשמה, מעניין.
- טוב, מעניין. להתראות ביום טוב שבועות הקרב ובא! שנזכה לקבל את התורה!

* * *

ובהמשך הערב, באישון ליל -

יצחק לא מצליח להירדם. הקטלוג ותוכן הענינים של הספר מתערבב לו בראש ביחד...

מסע לקברי צדיקים בהונגריה. המתנה בין בשר לחלב בשבועות. מערכת ישיבה מעור איטלקי. היכן עמדו משה ואהרן במתן תורה. תאורה מפוארת לכל הבית. החידוש בגדר 'לכס' של חג השבועות. סוף שבוע משפחתי במירון... ופתאום נפל לו האסימון... הוא מרגיש שמתחיל להיות לו איזה שהוא סדר בענין. הוא נעצר ומסכם לעצמו:

- אין לי שום הנאה וחשק מעיון בפרסומות של חנויות ודמיונות שתיכף אני קונה מוצרים שונים...
 - יש לי הנאה מיוחדת לעבור שוב ושוב על הקטלוג, אפילו אחרי שכבר נרשמתי!
 - להסתכל בקטלוג אחרי שכבר היתה ההגרלה - ממש לא מושך אותי. אדרבה, זה מתסכל!
- ובכן, אחד ועוד אחד שווה הבנה פשוטה: כנראה שאני מבין בשכל הישר שאני כנראה לא הולך לזכות בהגרלה, ועם כל זה אני נהנה להשתתף בהגרלות האלו. כי כשאני משתתף בהגרלה, זה אומר שיש לי איזה-שהוא סיכוי לזכות במוצר הזה, אז אני 'שייך' לזה, ויכול להיות שאזכה. ולכן, ברגע שהצטרפתי להגרלה, אני מרוויח כמה שבועות של דמיונות ומחשבות נחמדות, אני יכול לדמיין איך יהיה בשבת מירון, איך ייראה הבית עם התאורה החדשה...

ועכשיו אני מתחיל גם קצת להבין מה זה נקרא לשבת ולעבור על 'תוכן הענינים' של ספר. כן, אינני יכול להספיק ללמוד את כל הספר, אבל בכל אופן אני מתחבר קצת לדברים, מתחבר למושגים, נוגע בהם, קשור אליהם, קרוב אליהם.

כמובן שאין המשל דומה לנמשל כלל וכלל. כי בעיני תורה ויראת שמים סוף כל סוף אני קולט מושגים בתורה, ואולי זה גם נקרא 'הרהור בדברי תורה' שמצריך ברכת התורה לפי חלק מהפוסקים! ולעומת זאת מכל הדמיונות של עולם הזה - לא נשאר לי כלום בסוף! כך שלהשקיע כסף וזמן בשביל שאוכל לדמיין, זה ממש הבל הבלים! ובאמת אחרי שהתברר שאין כאן באמת מחשבה רצינית שמא 'אולי אזכה', אלא דמיון בעלמא - באמת כבר הגיע הזמן להפסיק לדמיין, ולהפסיק להשקיע בזה כסף מיותר!

אבל עדיין אפשר ללמוד מהמשל הגשמי אל העולם הרוחני - שכשם שאפשר להתחבר לדבר וליהנות ממנו על ידי דמיונות ודפדופים בקטלוגים, מכיון שיש לי איזה שהוא ספק ספיקא של סיכויי זכיה, וזה כבר מספיק לגרום לי דמיונות והנאה - כמו כן אפשר לשבת ולעבור על 'תוכן הענינים' של הספר, ובכך להיות מחובר וקשור לרעיון של הספר, להארה שלו - כמובן באופן כללי בלבד.

* * *

בית הכנסת אור יוסף. ד' סיון.

יצחק סיים לחזור על ההסבר המחודש שלו באזני ידידו ר' דוד, שנהנה מהרעיון ואף הוסיף על כך נקודה נפלאה:

בליל שבועות אנחנו יושבים ואומרים את ה'תיקון ליל שבועות', קוראים מכל פרשה כמה פסוקים, מראשית הפרשה וסופה. אחר כך אומרים - לפי חלק מהדעות - גם משניות, את המשנה הראשונה והאחרונה של כל מסכת. אחר כך גם אומרים את התרי"ג מצוות, וגם קטעים מספר יצירה ומהזהר הקדוש.

יש בזה הרבה הסברים, וכמובן שיש בזה סודות גדולים ונפלאים, אבל לפי מה שדובר יש להאיר ענין זה מזוית נוספת:

שהנה מגיע חג השבועות, ואנחנו מקבלים שוב את התורה, ויהודי עלול לחוש שבאמת אין לו מספיק קשר עם התורה הקדושה. נכון, הוא מקשיב כל שבוע לקריאת התורה, אבל מתי בפעם האחרונה הוא פתח את ספר דברי הימים? ואת הנביא עמוס? מתי למד משניות דמאי או פרה? ועל תורת הסוד עדיף בכלל לא לדבר, זה ממש 'מחוץ לתחום' -

אולי כשיגמור למלאות את כרסו בש"ס ופוסקים יתחיל לחשוב על זה...

אז מה יוצא - שהוא מקבל בחג השבועות תורה מאד קטנה ומצומצמת, רק לפי הכלים הקטנטנים שלו... וזה קצת כואב, כי במתן תורה קיבלנו את כל התורה כולה, שבכתב ושבועל פה, הנגלה והנסתר, וגם את כל התרי"ג מצוות לפרטיהן ודקדוקיהן...

אולם כעת נוכל לומר שאת זה אנחנו מבטאים ב'תיקון ליל שבועות'. אנחנו עושים בלילה הזה 'ליל טעימות', יהודי מצהיר ואומר בלילה הגדול הזה - 'יש לי קשר לכל חלקי התורה! כן, אני עוסק בלילה הזה גם בתורה שבכתב וגם בתורה שבעל פה, קורא קצת מנביא חגי ומלכים, וגם משניות יבמות ועוקצים, ואפילו קורא זוהר וספר יצירה! ואני גם אומר בפה מלא את כל התרי"ג מצוות! אני קשור ומחובר לכל חלקי התורה הקדושה".

וכמובן, זה לא שפתאם יהודי מתחיל להתבלבל ולא להכיר את מקומו וכוחות נפשו. ידוע לו בדיוק מה הוא יכול ומה לא, יש לו את הסדרים שלו, וברוך השם הוא מוסיף והולך, לאט אבל בטוח... אבל מצד שני, בלילה הזה הוא אומר לעצמו בבהירות "אינני מנותק משום חלק בתורה, זה לא שאני מתחיל מחר ללמוד ספר יצירה או משניות מנחות, אני גם לא הולך להיות מדומיין שעד שנה הבאה אני ילמד את כל התנ"ך והמשניות בעיון, אבל ביום קבלת התורה אני מצהיר ואומר: התורה הקדושה, על כל חלקיה פרטיה ודקדוקיה קשורים אלי!"

* * *

ט' סיון. שעות אחרי הצהריים. רחובה של עיר.

שלום ר' דוד! תכננתי להתקשר אליך, והנה משמים מצאתי אותך. אני חייב לספר לך משהו טרי מהיום! התובנה שאמרת בערב החג על תיקון ליל שבועות ממש שינתה לי את החשיבה והראש.

זה התחיל כבר באמירת התיקון, הרגשתי השנה הרבה יותר 'מחובר' ל'תיקון ליל שבועות'! אבל אני רוצה לספר לך בעיקר על מה שקרה לי היום.

היום היה לי תור אצל הרופא שינים, ומשום מה היה שם עיכוב רציני מאד, והייתי הרבה זמן בחדר המתנה!

היה שם ארון ספרים קטן עם כל מיני ספרים ומגזינים, כמובן הכל כשר וישר, על טהרת הקודש. אז ברגע הראשון הוצאתי איזה עיתון מעניין, היה שם כמה כתבות מענינות על דא ועל הא, ושוב, כמובן הכל ממש כשר וישר, אבל אתה יודע, לא חומרים של תורה ויראת שמים. למשל היה שם תיאור מערכת הבחירות האחרונה בארה"ב כולל

ניתוח מעמיק של התוצאות, היה שם תיאור על בית המלוכה האנגלי, ועוד כהנה וכהנה. התחלתי לקרוא, אבל אחרי כמה דקות אמרתי לעצמי "אין בזה שום בעיה, הכל כשר וישר, אבל עדיף לנצל את הזמן למשהו יותר חשוב". אז התחלתי לחפש שם את הגמרא שאני כעת לומד בכולל, ולא היה שם את הכרך הזה, וגם לא היה שם חומש במדבר להשלים 'שתיים מקרא ואחד תרגום'...

התלבטתי אם לחזור לעיתון, ופתאום נזכרתי בכל מה שדיברנו, ואמרתי לעצמי "הרי אתה קשור לתורה, לכל פרשה שהיא, ולכל מסכתא שהיא, תפתח ספר! תקרא קצת תורה!".

ובכן, הוצאתי מהארון חומש בראשית והתחלתי לקרוא... רק אחר כך תפסתי בזעזוע שלא קראתי את הסיפורים של התורה עשרות שנים! רק ב'שתיים מקרא ואחד תרגום'! מה, זה פחות מעניין מהסיפורים של העיתון? עד כדי כך אני גשמי ומגושם שבית המלוכה האנגלי יותר מרתק אותי מפסוקי התורה בפרשת משפטים? נכון שסוף כל סוף התורה כתובה בשפה גבוהה, ואילו העיתון כתוב בצורה מעניינת ומושכת, עכשווית ועדכנית, אבל בכל אופן, הרי העיתון של היום הוא ה'עטיפה של הדגים' של מחר, כהגדרת החזון איש, ואילו התורה שאני קורא זה נצח נצח נצחים!

אני הרי יודע כל כך הרבה על גודל מעלת וחשיבות לימוד התורה, על כך שכשאתה עוסק בתורה אני דבוק בה, ואני גורם אז נחת רוח עצומה להשי"ת, "ותלמוד תורה כנגד כולם". אלא מאי? כנראה שבתת מודע אני מרגיש שכל זה נכון וחשוב, אבל זה תקף ללימוד המסכתא 'שלי' בכולל, או להשלמת פרשת השבוע, ואילו חלקי התורה שמחוץ לסדרים הקבועים שלי - הם פשוט "לא קשורים אלי". אבל אחרי מה שדיברנו על תיקון ליל שבועות, התחדד לי שהאמת אינה כך. אלא כל חלקי התורה, לפרטיהם ודקדוקיהם, קשורים אלי ושייכים אלי. וכן, גם כשאני קורא כמה פסוקים בתורה, או קורא רק משנה אחת, בלי לדעת מה

כתוב לפניך ואחריה, הרי אני עסוק בתורה הקדושה! דבק בהשי"ת בהוה, והפירות קיימים ונשארים לנצח נצחים, ונכלל בכך כל הדברים הטובים שאני כבר יודע על חשיבות ומעלת עסק התורה...

בהמשך הוצאתי מהארון גמרא כתובות, פתחתי בתחילת פרק, למדתי לאט עם פירוש רש"י, והבנתי טוב טוב עמוד שלם! אפילו כיונתי לקושיית התוספות!

אחר כך פתחתי רמב"ם שהיה מונח שם. פתחתי אותו באמצע, נפתח לי בהלכות ערכין פרק ח, ופשוט התחלתי ללמוד תורה! יצא לי הרבה פעמים לראות קטעים ברמב"ם כמובן, אבל סתם כך לפתוח ולקרוא ברמב"ם, נראה לי שזה דבר שלא עשיתי מעודי... לא האמנתי כמה זה קל ופשוט. פשוט למדתי תורה! זה היה ברור פשוט ומובן. היה מדובר שם על כך שבט"ו באדר הבית דין היו שולחים לפקח על כל עניני הציבור, והיו גובים את החובות של העם להקדש, כדי לחזק עם הכסף הזה את בדק הבית.

במחשבה לאחור, אני לא מבין איפה הייתי עד היום! מה כזה מסובך לפתוח ספר וקצת ללמוד? מאיפה הצמצום הזה שיש לי רק את הסדרים "שלי", וכל שאר חלקי התורה פשוט "לא נוגעים אלי", ועד כדי כך - שהעיתון של שנה שעברה כן מעניין אותי ומוגע אלי - יותר מהפרשה של שבוע שעבר...

שתבין, אני לא חושב שנהפכתי למתמיד שמנצל כל רגע, הכל בסדר... אני גם לא הולך לצאת מהכולל ולהתחיל ללמוד 24x7... וכמובן שאינני מתכנן לגמור עד שנה הבאה את כל התורה כולה, אחרי הכל יש לי בית עם ילדים... מסתבר גם שאציץ בעתיד מידי פעם בעיתונים כשרים וישרים... כמו כן ברור לי מה פחות או יותר הסדר יום שלי, סדרי הלימוד שלי, אני יודע כמה אני יכול, ויותר מזה כמה אני לא יכול... אבל, אבל הכיוון! החיבור! המהלך! כן! קיבלתי את התורה, על כל חלקיה, ואני קשור אליה!

* * *

המזכיר שמות חמישה חומשי תורה חומש בראשית שמות וכו', ואחר כך מזכיר שמות כל פרשה ופרשה מהחומש - בראשית נח לך לך וכו', ואחר כך שמות נביאים ראשונים ואחרונים וכתובים וכו', ואחר כך שמות שיתא סדרי משנה זרעים מועד נשים נזיקים וכו', וכן מדרשים המדברים מסודות אלהיות, זוהר ותיקוני זוהר וכו', והוא קורא אלו השמות וכו' - אז הוא מרוצה להשם יתברך, ויזכה לזה לעתיד לבוא. על כן יעשה כל אחד לוח שירשום כל השמות ויקרא אותם ויהיו שגורים בפיו, וקריאת השמות תועיל להיות נחשב כאילו עיין ולמד כולם.

(של"ה הקדוש הגהות לתולדות אדם בית אחרון י')

"מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי"
"אשריכם תלמידי חכמים שדברי תורה חביבים עליכם"